№ 17 ՇԱԲԱԹ ՓԵՏՐՎԱՐԻ 10 **1890** ՇԱԲԱԹ ՓԵՏՐՎԱՐԻ 10 № 17

ՏԱՍՆ ԵՒ ՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարվանը 6 ր. Առանձին համարները 7 կօպէկով.

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ.

Մեր հասցէն. Тифлисъ. Редакція «Мшакъ». կամ Tiflis Rédaction «Mschak».

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (բացի կիրակի և տօն օրերից).

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով.

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր բառին 2 կօպէկ.

ՆԵՐԿԱՅ **1890** ԹՒԱԿԱՆԻՆ

„ՄՇԱԿ"

ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՐԱԳԻՐ

կը հրատարակվի Թիֆլիսում, նոյն գիրքով և նոյն պրօգրամայով։ Մենք սպասում ենք սեփական ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ.

«ՄՇԱԿԻ» տարեկան գինը 10 րուբլի է, վեց ամսվանը 6 րուբլի.

Գրվել «ՄՇԱԿԻՆ» կարելի է ԽՄԲԱԳՐԱՏԱՆԸ (Բարօնսկայա և Բազարնայա փողոցների անկիւնում, Թամամշեվի տանը).

Կայսրութեան ուրիշ քաղաքներից «ՄՇԱԿԻՆ» գրվելու համար պէտք է դիմել հետևեալ հասցէով. ТИФЛИСЪ, Редакція газеты «МШАКЪ», իսկ արտասահմանից. Tiflis, Rédaction du journal arménien «MSCHAK».

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հայ կինը.—ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Մի առաջարկութիւն. Նամակ Թէլաւից. Նամակ Խմբագրին. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Արտաքին լուրեր.—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ.—ԲՕՐՍԱ.—ՏԵՂԵԿԱՑՈՅՑ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ Կորածներից մէկը.

ՀԱՅ ԿԻՆԸ

I

„Մշակի" հրատարակման առաջին տարին, 1872 Թւին, խօսելով մեր հին սերունդի մասին, մենք ասում էինք մեր առաջնորդող յօդուածներից մինում, որ հին սերունդը համ կրթութիւն է տալիս նոր սերունդին, համ էլ զարմանում, վրդովվում է, երբ գիմնազիայում, համալսարանում ուսում առարտած որդին վերադառնալով իր ընտանիքը, դառնում է հին սերունդի դաւանած գաղափարներից բոլորովին տարբեր գաղափարներ։ Հին սերունդը համ ուսում է տալիս իր զաւակներին, համ էլ պահանջում է որ ուսում ստացած որդին նոյն գաղափարներն ունենար, ինչ որ ունեն իրանք, հին սերունդին պատկանողները։ Հին սերունդը, աւելացնում էինք մենք, նման է այն մանուկին, որը գցում է մի գունդ,—և յետոյ զարմանում, վրդովվում, լաց է լինում որ գունդը գլորվում, հեռանում է իրանից, չը կարողանալով հասկանալ որ գնդի գլորվելու, հեռանալու գործողութիւնը՝ հետևանք է նոյն իսկ իրան, մանուկի ձեռքով գնդին տուած զարկի....

Այս բօլէզը իսկ և իսկ նոյն գիրքն է բռնում ամբողջ հայոց հասարակութիւնը հայ կնոջ վերաբերմամբ։

Երկուսից մէկը. կամ մենք պէտք է շարունակէինք հայ կնոջը վերաբերվել այնպէս, ինչպէս վերաբերվում են իրանց կանանց մեր երկրի մահմետականները, որոնք փակում են կնոջը հարեմներում, ոչինչ ուսում, ոչինչ կրթութիւն չեն տալիս կանանց, պահպանում են նրանց այն գրութեան մէջ, որի մէջ նրանք գտնվում էին դարերից ի վեր,—կամ եթէ ուսում, կրթութիւն ենք տալիս մեր իգական սեռին, ուրեմն չը պէտք է էլ զարմանանք ու վրդովվենք, որ հայ կինը արթնանում, զարգանում է, և իր մտաւոր ու բարոյական զարգացմամբ, իր ինքնաճանաչութեամբ, իր գիտակցութեամբ հետզհետէ սկսում է փոքր առ փոքր մտնել կնոջ համամարդկային ուղին։ Կրաւորական, տգէտ, կամքից զուրկ էակից,—նա հետզհետէ դառնում է ինքնաճանաչ, իր իրաւունքներն ու պարտաւորութիւնները ճանաչող անձնաւորութիւն, իրաւազուրկ էակից,—նա հետզհետէ դառնում է՝ ինքն իրան յարգող, ինքնասէր, իր մարդկային արժանաւորութիւնը պաշտպանող, իր մարդկային իրաւունքների համար բողոքող՝ ընտանիքի գիտակցական անդամ, հասարակութեան գիտակցական քաղաքացի....

Եւ ուրիշ կերպ չէր էլ կարող լինել, քանի որ վերջին երեսուն կամ քսան տարվայ ընթացքում հայ կինը առհագին քայլեր է արել իր մտաւոր և բարոյական զարգացման ասպարէզում, առհագին առաջադիմութիւն է արել՝ իրաւազուրկ արարածի վիճակից ձգտելով դէպի իրաւատէր քաղաքացու դրութիւնը։

Մենք գուցէ մի օր կը վերադառնանք այդ հարցին, մի առանձին հայեացք գցելով այն վիճակի վրա, որի մէջ գտնվում էր հայ կինը երեսուն կամ քսան տարի սրանից առաջ, իսկ այժմ փորձենք կարճառօտ կերպով թւել թէ ի՞նչ է կատարվել այդ վերջին երեսուն կամ քսան տարվայ ընթացքում հայ կնոջ կրթութեան և նրա հասարակական զարգացման գործի օգտին։

II

Մենք մեր վերջին բանասիրականում ասեցինք. „Քսան տարին փոքր ժամանակամիջոց չէ. քսան տարվայ մէջ հայ կինը ենթարկվեց հազար ու մի արտաքին ներգործութիւններին, ընտանեկան կազմակերպութեան կերպարանափոխութեան, մարդկային ազատական ոգու առաջադիմութեան, քաղաքակրթական ազատարար շունչին։"

Եւ ճշմարիտ, քսան տարվայ ընթացքում շատ բան փոխվեց։ Քսան տարի առաջ հիմնվեց Թիֆլիսում առաջին հայոց իգական դպրոց և ապա նոյնանման դպրոցներ հիմնվեցան և գաւառներում, հայ կինը դարձաւ ուսուցչուհի, վարժուհի, դպրոցի տեսչուհի, սկսեց պարապել մանկավարժութեամբ, ձեռագործ արհեստներով և դարձաւ դասատու թէ ձեռագործ արհեստների և թէ այլ և այլ առարկաների, հայ կինը մտաւ մանկաբարձական դպրոցը, որի ուսման ընթացքն աւարտելով, ձեռք բերեց մի նոր և անկախ արհեստ, հայ աղջիկը ուղևորվեց դէպի հեռաւոր հիւսիսը, որտեղ հայ օրիորդներից շատերը մտան թէ մանկավարժական, թէ մանկաբարձական, թէ երաժշտական և թէ բժշկական բարձրագոյն դպրոցները և նրանցից մի քանիսներ արդէն վերադարձան իրանց հայրենիքը՝ մինը մանկավարժական, միւսը երաժշտական բարձրագոյն դպրոցի, երրորդը նոյն իսկ բժշկապետի դիպլօմը ձեռքին։ Հայ կինը սկսեց սովորել օտար լեզուներ և սկսեց ծանօթանալ ռուսաց և արևմտեան Եւրօպայի գրականութեան հետ, սկսեց ըմբռնել այդ գրականութեան մէջ յայտնված գաղափարները։ Դրանով չը բաւականանալով, հայ կինը, պատռելով նախապաշարմունքի քօղը, գնաց Եւրօպա և այժմ Եւրօպական այն մի քանի համալսարաններում, որտեղ ուսանողների Թւում Թոյլատրված է ընդունել և կանանց, այդ համալսարաններից իւրաքանչիւրում՝ Ժընէվում, Ցիւրիխում, Լէյպցիգում, կամ Պարիզում,—դուք կը գտնէք հայ օրիորդներից մի երկու, երեք հոգի, որոնք ուսանում են եւրօպացի ուսանողների հետ միասին՝ բնագիտութիւն, մանկավարժութիւն, բժշկականութիւն.... Հայ կինը Թիֆլիսումն էլ ու Անդրկովկասեան միւս գաւառական քաղաքներում, ոտնակոխ անելով դարևոր նախապաշարմունքը՝ բացի ուսուցչութիւն անելուց և դպրոցներ կառավարելուց, սկսեց մասնակցել Թատրօնական ներկայացումներին, գրական երեկոներին, կօնցէրտներին, ուսուցչական ժողովներին և այլն։ Դրանով չը բաւականանալով հայ կանայք հիմնեցին իրանց սեփական իգական բարեգործական ընկերութիւնը՝ յանձն առնելով կազմակերպված ընկերութեան և արհեստաւորաց իգական դպրոցի օգնութեամբ իրանց անօգնական և դեռ ևս խաւար քոյրերի շրջանում՝ նպաստել բարեգործութեան և կրթութեան գործի տարածմանը....

Վերջապէս այս վերջին քսան տարվայ ընթացքում հայ կինը սկսեց փոքր առ փոքր գրել և մասնակցել հայոց գրականութեանը, սկսեց աշխատակցել թէ հայոց մամուլին և թէ առանձին գրքոյկներով հրատարակել իր կամ ինքնուրոյն, կամ մեծ մասամբ Թարգմանական գրուածները։

Այդ բոլոր պերճախօս իրողութիւնները տեսնելուց յետոյ, կարելի է արդեօք զարմանալ թէ հայ կինը՝ նախկին անխօս, ամեն բանի առջև խոնարհվող, ամեն բան տանող, ամեն բան համբերող կրաւորական էակից,—փոքր առ փոքր դարձել է իր պատիւը ճանաչող, իր իրաւունքների համար գիտակցաբար բողոքող, թէ ընտանիքում և թէ հասարակութեան մէջ իր

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԿՈՐԱԾՆԵՐԻՑ ՄԷԿԸ

—

Տեսնում ես այդ կնոջը, որ աշխատում է պաշտպանվել փողոցային փոքրիկ չարաճճիներից, որոնք հետևում են նրան ծաղրով, աղաղակներով ու քարէ կարկուտով։ Խեղճը տես ինչքան տանջվել է... Ահա յուսահատված նա կռացաւ վերցնելու մի քար այդ չարաճճիներից ազատվելու համար, բայց ուժասպառ եղած՝ նա փռվեցաւ գետին, առաջացնելով իր հետևողների մէջ բարձր քրքիջ ու նոր-նոր ծաղրածութիւններ։ Նա հազիւ-հազ վերկացաւ, բարձրացրեց բռունցքը, կարծես կամենալով խփել մէկին, բայց հաւասարակշռութիւնը կորցրեց, մի կողմ Թեքվեց, քիչ էր մընում, թէ վայր ընկնէր նորից։—Խեղճ, նա ինչպէս երևում հոգնել է,—տես, ինչպէս դէս ու դէն է տատանվում, ոտները կարծես հրաժարվում են ծառայելուց։ Իսկ փողոցային լակոտների խումբը շարունակում է դեռ նրան հալածել... Մօտեցիր, օգնութեան հասիր... Ո՛չ, զզուանք,—նա հարբած է. երևի նոր է դուրս եկել գինետնից... Բայց նա կին է և դեռ երիտասարդ... Այո, երիտասարդ կին... Բայց նրա փտւ ընկած պտերը, նրա մարած ապուշ աչքերը, աչքատակերի կապոյտ շրջաները, կարմիր և սրված քիթը, Թորշոմած ճակատը, գզգզած մազերը, երեսի գեղին և ճարպոտ կաշին... Ո՛չ, բոլորը, բոլորը միայն զզուանք կարող են առաջացնել մարդու մէջ դէպի այդ ընկած արարածը։

Այդ կինը անառակ Մաշօն է։

Անառակ Մաշօին Մ... քաղաքում ճանաչում են ամենքը մեծից սկսած մինչև փոքրը և խորշում են նրանից, որպէս ժանտախտից։

Նա մէկն է այն ընկած արարածներից, որոնք անառակութեան տիղմի մէջ խրվելով՝ կորչում են մարդկութեան համար անդառնալի։

—Ինչո՞ւ նա ընկաւ, ինչո՞ւ նա կորաւ...

—

Երեկոյ էր։ Մութը արդէն ընկել էր։ Հարուստ Մաթօյեանի տան ննջեակարկի սենեակներից մէկում կատարվում էր մի տխուր գործողութիւն՝ քահանան ճաշակում էր մերձիմահ մի պառաւ կնոջ։ Բացի քահանայից, հիւանդից և մի դեռահաս աղջկանից, որ հիւանդի անկողնու մօտ չոքած լալիս էր անզուսպ հեկեկումներով, սենեակում ուրիշ ոչ ոք չը կար։ Տխուր էր բոլէն... Զգացվում էր մահվան ներկայութիւնը....

—Տէր հայր, մեռնում եմ, խղճացէք Մաշօիս... եղան հիւանդի վերջին խօսքերը։ Նա յաւիտեան հանգստացաւ. մահը վերջ դրեց նրա երկրաւոր տանջալից կեանքին... Այդ պառաւը Մաշօի տատն էր, նրա վրա միակ հոգ տանողն էր, իսկ նրա ծնողները վաղուց էին մեռել, Թողնելով իրան և եղբօրը որբ այդ գերեզմանին հասած պառաւի յուսով։

Նա էլ մեռաւ, նրան էլ Թաղեցին, և Մաշօն մնաց միայնակ, բոլորովին միայնակ։—Նա չունէր քաղաքում ազգականներ, որովհետև նրա ծնողները գիւղացիք էին և իրանց կեանքի վերջին տարիները միայն տեղափոխվել էին քաղաք, ուր հայրը պարապում էր մշակութեամբ, իսկ տատը և մայրը լուացարարութեամբ։ Մի խօսքով տատի մեռնելուց յետոյ Մաշօն մնաց միայնակ, անտէր ու անտիրական։—Իսկ նրա եղբայրը.—Ո՛չ, երանի թէ նա բոլորովին չը լինէր։ Վանօն, Մաշօի եղբայրը, արդէն քսան տարեկան երիտասարդ էր, բայց մի և նոյն ժամանակ կատարեալ պատուհաս էր ընտանիքի համար։ Մինչ տատը և Մաշօն, իրանց աղքատութեան յետեից ընկած, լըւացք էին անում, գուլպա էին գործում, տներում զանազան տեսակ գործեր էին կատարում ու իրանց ապրուստը հայթայթում՝ Վանօն, այդ փչացած փողոցի հրէշաւոր արտադրութիւնը, նրանց հալալ աշխատանքը տնից գողանում ու տանում էր փողոց իր սրիկայ ընկերների հետ քէֆ անելու։

Տատը մեռաւ թէ չէ, Վանօն աւելի անտանելի դարձաւ Մաշօի համար։ Մի կողմից ծանր կարիքը, միւս կողմից եղբօր անվայել վարմունքը անտանելի էին դարձնում Մաշօի համար կեանքը։ Նա պատրաստ էր փախչել տնից եղբօր ձեռքից ազատվելու համար, բայց ո՞ւր փախչել, ո՞ւմ մօտ... Ո՞վ կընդունի նրան, ո՞վ կօգնի նրան. բացի այդ՝ նա օրիորդ է պարկեշտ և ամօթխած—Թոյլ կը տա՞յ իրան այդպիսի մի քայլ անելու,—ոչ, երբէք։ Նա համբերութեամբ կը տանի եղբօր անհեթեթութիւնները, բայց չի գանգատվի ուրիշին, ուրիշի օգնութեանը չի դիմի։

—

Մի գիշեր Մաշօն արդէն պառկած էր, երբ դուռը ծեծեցին։ Եղբայրն էր։ Մաշօն վերկացաւ և բացարաւ դուռը։ Վանօի հետ ներս Թափվեցան և երեք ուրիշ փողոցային դատարկաշրջիկներ, քաշ տալով իրանց հետ մի տիկ գինի և հաց ու պանիր։ Մաշօն ամօթից ճչաց և վազելով մտաւ անկողին՝ նա գիշերային հագուստով էր։ Բոլորը հարբած էին և եկել էին այնտեղ եա շարունակելու։ Այդ առաջին անգամն էր, որ Վանօն տուն էր բերում ընկերներին քէֆ անելու, այն էլ քրոջ ներկայութեամբ։ Անբարոյական շրջանը մեռցրել էր նրա մէջ ամօթը և ամեն զգացմունք։

Գինին Թափվում էր հեղեղի նման։ Մաշօենց

պատիւը պաշտպանող, ինքնասէր, ինքնաճանաչ անձնաւորութիւն։

III

Պարզ է որ հայ կնոջ վիճակի մէջ քսան տարվայ ժամանակամիջոցում այդ կատարված կերպարանափոխութիւնը նկատելու համար՝ հարկաւոր է դիտող, ուսումնասիրող լինել, հարկաւոր է միայն աչք և ականջ ունենալ.... Եւ ահա նրանք, որոնք մեզանում դիտելու, ուսումնասիրելու և բացի սրանից գրելու, ստեղծագործելու շնորհ ունեն,—անկարող եղան հայ կնոջ այդ աչքի ընկնող կերպարանափոխութիւնը և նրանից ծագող հետեւանքները՝ հայ կնոջ բողոքը, նրա մաքառումը իր մարդկային թէկուզ ամենատարրական իրաւունքների համար, նրա կռիւը իր ինքնասիրութիւնն ու պատիւը պաշտպանելու համար,—չը նկատել։

Նրանք, որոնք կարողացան նկատել վերջին քսան տարվայ միջոցում հայ կնոջ անձնաւորութեան մէջ կատարվող բարոյական յեղափոխութիւնը,—իրանց պարտաւորութիւնն էլ համարեցին փորձել գրական ստեղծագործութիւնների, ռոմանի և դրամայի մէջ՝ ներկայացնելու մեզ հայ կնոջ նորագոյն տիպը։

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՄԻ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

Հաւլաբարը Թիֆլիս քաղաքի մի մասը կազմելով, զուրկ է այն բարեմասնութիւններից, որ ունեն Թիֆլիսի միւս մի քանի թաղերը։ Ման եկէք Հաւլաբարի փողոցներով, լսեցէք կնոջ, աղջկայ, հօր խօսակցութիւնը և կը տեսնէք, որ նա շատ քիչ բան է տեսել իր կեանքում և հեռու է եղել կրթող հանդէսներից, թատրոնական ներկայացումներից, գրական երեկոներից, որոնք երբեմն տրվել են քաղաքի մէջ։ Թատրոններ, դասախօսութիւններ, երեկոներ են լինում,—հաւլաբարցի կինը, մարդը, աննշան բացառութեամբ, բացակայ է. բացվում է գրադարան-ընթերցարան ամենամատչելի գներով,—բայց հաւլաբարցին բաժանորդ չէ գրվում, չէ էլ հետաքրքրվում դրանով։ Հիւանդանոցներ կան, բայց հաւլաբարցին հիւանդանալով, շատ քիչ է օգտվում այդ հիմնարկութիւններից։

Ասել թէ հաւլաբարցին կարօտութիւն չունի ոչ մի բանի, այդ անկարելի է։ Մենք կարծում ենք, որ դրա գլխաւոր պատճառներն են ժողովրդի ադիտութիւնն ու աղքատութիւնը։ Հաւլաբարցին գաղափար չունի թատրոնի ու դասախօսութիւնների մասին. նա այդ տեսակ ձեռնարկութիւնները փող կորզելու արհեստ է համարում, թէև գինով քէֆի համար նա ոչինչ չի խնայի։

Մեր ներկայացումների և դասախօսութիւնների լսելը թանգ արժէ. այդքան փող դժուարութեամբ կարող է տալ հազիւ կառավարվող ընտանիքը։ Հաւլաբարցու տան մտնող, ընտանիքի անդամների հետ խօսացողը, այնպիսի կարծիքներ, այնպիսի դատողութիւններ է լսում, որ իրան զգում է ոչ թէ Թիֆլիսում, այլ գիւղական խրճիթում։ Մենք այժմ աւելին էլ չենք կարող պահանջել, քանի որ նա մտաւորապէս յետ մնալով, գիւղացուց առաջինով է միայն զանազանվում։ Սնոտիապաշտութիւններին, կախարդներին հաւատալ, ամեն մի ձախորդութիւն բացատրել աստուածային պատժով, ինչպէս գիւղացիներն են անում, ահա հաւլաբարցու մտքի սահմանը։

Թէ հաւլաբարցին այսքան յետ է մնացել,—սրան վկայ են ամենքը. բայց խոստովանել և չաշխատել նրան առաջադիմութեան ճանապարհի վրա դնել՝ աններելի անհոգութիւն է այն մարդկանց կողմից, որոնք քիչ թէ շատ կարող են գործ կատարել։

Մեր խօսքն ուսուցիչների մասին է։ Մենք դարձեալ կը կրկնենք, որ ուսուցիչը կարող է գործ տեսնել, եթէ կամենայ և դուրս գայ այն սխալ կարծիքից թէ՝ «մեր գործերն ում է գնահատողը»։ Ընտանիքը աջակից չէ լինում ուսուցչին մանկան կրթութեան գործում և շատ անգամ ուսուցչի ասածը, նրա տուած խրատները ապարդիւն են մնում աշակերտների ծնողների բռնած հակառակ ուղղութեան շնորհով. սա մի անուրանալի ճշմարտութիւն է։ Նոյնպէս անուրանալի ճշմարտութիւն է, որ դպրոցն է պատրաստում ապագայ սերունդը, տալիս է նրան բարքի, վարքի, ազնուութեան տիպար, գոյութեան կռւի մէջ մաքառելու համար հաստատակամութիւն. ուրեմն նոյն ուսումնարանը իր բուն նպատակին հասնելու համար պէտք է վերացնի մէջտեղից այն զօրեղ արգելքները, որոնք խանգարում են մանկան բարոյական շինութեան գործը։

Ուսուցիչը չը պէտք է գործ ունենայ միմիայն դպրոցում աշակերտների հետ, այդ բաւական չէ. պէտք է, բացի դպրոցում գործելուց, աշակերտներին բան հասկացնելուց, հասկացնել և ծնողներին իրանց պարտքն ու կոչումը, բացատրել և ցոյց տալ թէ ինչպէս պէտք է ծնողն ու ուսուցիչը միասին աշխատեն աշակերտին բարոյական ճանապարհի վրա դնելու։ Այդ նպատակին հասնելու համար պէտք է կազմել գրական երեկոներ, երբեմն տալ ներկայացումներ, որոնք, մենք հաւատացած ենք, աւելի կաջողվին մեզ Թիֆլիսի Հաւլաբար թաղում, քան թէ գաւառներում։

Երբեմն կարդում ենք. այս ինչ գաւառական քաղաքում ուսուցչական խումբը ներկայացում տուեց, այն ինչ գիւղում ուսուցիչները գրական երեկոյ կազմեցին,—և այդ բոլորը աջող է ընթանում։ Ինչո՞ւ ուրեմն նոյնը չանել Հաւլաբարում, քանի որ սա իր մտաւոր զարգացմամբ չէ զանազանվում գիւղից, իսկ ունկնդիրների աւելի մեծ թիւ կարող է տալ։ Գիւղերում գրական երեկոներ, ներկայացումներ տալու համար անհագին չարչարանք է գործ դրվում բեմ պատրաստելու, կուլիսներ շինելու, աթոռներ ճարելու, գիշերներն անքուն մնալու և այլն. այդ բոլոր դժուարութիւնները յանձն են առնում ուսուցիչները. միթէ նրանք պարտական են անելու, նրանց տխպծ կայ. ոչ, այլ զգում են բարոյական պարտք և անում են։ Նոյնը և այստեղի ուսուցիչները կարող են անել, եթէ իրանց համար նպատակ դրած լինէին իսկապէս շօշափելի օգուտ տալ, նպաստել դպրոցական գործին։

Թող կազմվի մի կամ երկու շաբաթը մի անգամ գրական երեկոյ և ուսուցիչները խօսեն, հասկացնեն յետ մնացած ժողովրդին ուսման նշանակութիւնը, բաց անեն հասարակութեան վէրքերը և դարման-դեղ առաջարկեն....

Չեմ կարծում, որ գտնվի մի ուսուցիչ, որը այս առաջարկութիւնն անօգուտ համարէ, բայց կը ճարվեն մարդիկ, որոնք զանազան պատճառներով անիրագործելի կը համարեն։ Իսկ մենք միայն մի պատճառ գիտենք դրա չիրագործվելու համար,—դա ուսուցիչների անտարբերութիւնն է դէպի ժողովուրդը. եթէ այս պատճառը վերացվի միջից, ամեն ինչ իրագործելի ենք համարում և այն ժամանակ դպրոցներն էլ մեր ցանկացած օգուտը կը տան։

Ահա մեր առաջարկութիւնը Հաւլաբարի ուսուցիչներին։

Ուսուցիչ

ՆԱՄԱԿ ԹԵԼԱՒԻՑ

Փետրվարի 4-ին

Անցեալ ամսի 28-ին հանդիսաւոր կերպով բացվեց հայոց Բարեգործական ընկերութեան տեղական ճիւղը։ Կանանց և տղամարդկանց մեծ բազմութիւն լցրել էր հայոց օրիորդաց ուսումնարանի դահլիճը։ Պ. Մ. Մուրադեանց կարդաց ընկերութեան Թիֆլիսի կենտրոնական խորհրդից ստացված թոյլտուութեան թուղթը, որից յետոյ Գէորգ աւագ քահանայ Տէր-Սարգսեանց և Տէր-Աբէլ Սուքիասեանց վրացերէն լեզուով բացատրեցին ընկերութեան նպատակը և օգտաւէտութիւնը։ Հասարակութիւնը մեծ համակրութեամբ վերաբերվեց դէպի գործը և հէնց առաջին անգամից անդամ ստորագրվեցան մօտ 55 հոգի, որոնցից մօտ 15 տիկիններ և օրիորդներ։ Վերջին հանգամանքի վրա մենք առանձնապէս շեշտում ենք, որովհետև թէլաւեցի կինը, որը մինչև այժմ ոչ մի հասարակական գործում չէ մասնակցել, այսօր տալով 15 անդամուհի Բարեգործական ընկերութեան, ցոյց է տալիս, որ նա դեռ բոլորովին մեռած չէ։

Չը նայելով, որ անդամակցական ստորագրութիւնը դեռ շարունակվում է, բայց այսօր օրիորդաց ուսումնարանի դահլիճում կայացաւ 29 անդամների ներկայութեամբ ընկերութեան առաջին ժողովը, որը զբաղվեց ընդհանուր ժողովների նախագահի և մասնաժողովի 9 անդամների ու 5 փոխանդամների ընտրութեամբ։ Ընտրվեցան ընդհանուր ժողովների նախագահ՝ Գէորգ աւագ քահանայ Տէր-Սարգսեանց, անդամներ՝ Մ. Մուրադեանց, Մ. Թաթուզեանց, Գ. Մզգսեանց, Ե. Տէր-Սարգսեանց, Ա. Տէր-Սարգսեանց, Ա. Հէջուբեանց, Յ. Ղուլիջանեանց, Յ. Բաղդոյեանց և Աբէլ քահ. Սուքիասեանց. փոխանդամներ՝ Ք. Թաղէոսեանց, Ա. Թաթուզեանց, Կարապետ քահ. Ալանեանց, Մ. Մարգարեանց և Ն. Տէր-Յարութիւնեանց։

Ընտրութիւնները շատ աջող կարելի է համարել։ Ընտրողների մեծ մասը թէլաւի ինտելիգենցիային են պատկանում։ Յուսով ենք, որ ապագան կարդարացնէ մեր տածած յոյսերը։

Չը մոռանանք աւելացնել, որ բացի տարեկան անդամներ գրվողներից, գտնվում են և բազմաթիւ մասնաւոր նուիրատուներ, մանաւանդ կանանց սեռից։

Պէտք է ասած, որ թէլաւի հայ հասարակութեան ամեն շրջանում մեծ ոգևորութիւն էր տիրել այս քանի օրերում Բարեգործական ընկերութեան բացվելու առիթով։ Տեսնելով այդ ոգևորութիւնը և այն սէրը, որ թէլաւցիք ցոյց տուեցին դէպի այդ նոր և բարի միտքը, չենք կարող անկեղծաբար չուրախանալ և չը ցանկալ, որ դա րօպէական անցնող երեւոյթ չը լինէր։ Ինչ և իցէ շնորհաւորում ենք ի սրտէ թէլաւցիներին և ցանկանում ենք նորաբողբոջ ընկերութեանը յարատեւութիւն և օգտաւէտ գործունէութիւն։

***

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐԻՆ

Թիֆլիս, 7 փետրվարի

Ձեզ յայտնի է որ հայ թատերասէրների յարգելի մի խումբ բարեհաճեց անցեալ յունվարի 29-ին ներկայացնել Թիֆլիսի թատրոնում իմ «Ամուսիններ» պիէսան, յօգուտ հայոց դրամատիկական ընկերութեան։

Ստանձնած լինելով այդ ներկայացման ղեկավարութիւնը յիշեալ ընկերութեան վարչութեան կարգադրութեամբ, ես պարտք եմ համարում յայտնել ի գիտութիւն հայ հասարակութեան, որ այդ ներկայացումից գոյացաւ մուտք՝ 1094 ր. 80 կ., որից հանելով թատրոնի վարձ 150 ր. և ուրիշ անհրաժեշտ ծախսեր 124 ր. 20 կ., զուտ արդիւնք մնաց 820 ր. 60 կ.։

Այս գումարը ես ժամանակաւորապէս մուծել եմ քաղաքիս Առևտրական բանկը մինչև առանձին անօրէնութիւն դրամատիկական ընկերութեան ընդհանուր ժողովի կողմից։

Խոնարհաբար խնդրելով ձեզ տեղ տալ նամակիս ձեր պատուական լրագրում, ես օգուտ եմ քաղում առիթից իմ խորին շնորհակալութիւնս յայտնելու պարկեշտասուն տ.տ. Հ. Աթանգիլեանին, Մ. Խոսրովեանին, օր. օր. Ե. Նազարբէկեանին, Շ. Խիթարեանին, Մ. և Ս. Մելիք-Ասիլեաններին, Մ. Բուղդանեանին, Ս. Հէջուբեանին, Ն. Ղալումեանին, Վ. Ղուլիջանեանին, Ե. Սուրգունեանին և մեծապատիւ պ.պ. Փ. Քալանթարեանին, Ա. Մանգինեանին, Վ. Մամիկոնեանին, Լ. Տիգրանեանին և Գ. Միրազեանին, որոնք իրանց անձնուէր աշխատանքով և գեղեցիկ խաղով թատրոնի բեմից արտայայտեցին «Ամուսիններիս» բովանդակութիւնը և իմաստը։

Ընդունեցէք, և այլն.

Գաբրիէլ Սունդուկեանց

համեստ և մինչ խաղաղ սենեակում սկսվել էր մի խայտառակ օրգիա։

—Մաշօ ջան, Մաշօ ջան, դու գինի չես ուզում, հարցնում էր չուռ-չուռ իրան բոլորովին կորցրած Վանօն։ Մաշօն լուռ էր. նա դողում էր ամբողջ մարմնով. սառը քրտինքը պատել էր նրան։

—Քո հոգուն մեռնեմ, հոգի ջան, վեր կաց ուրախութիւն անենք, ինչու ես պառկել... սրիկաները մէկ մէկ մօտենալով Մաշօին առաջարկութիւններ էին անում։ Մաշօն ոտով-գլխով պինդ փաթաթված վերմակի մէջ շունչը փորն էր գցել, չէր խօսում...

Աստուծոյ ողորմութեամբ Վանօն ընկերների հետ կարծես մի բան մտաբերելով շուտով հեռացան, և Մաշօն հանգիստ շունչ առաւ։ Թէ որքան հոգեկան տանջանքներ նա կրեց այդ կարճ ժամանակում—այդ Աստուծուն է յայտնի։ Արտասուքները, կարծես աղբիւրից, դուրս ցայտեցին նրա աչքերից. թափվեցան, թափվեցան և բարձը ջուր դարձրին։

Հետեւեալ գիշերը Վանօն նոյնպէս ուշ եկաւ և էլի ընկերների հետ։ Մաշօն այդ առաջուց նախատեսնելով դուռը ամրացրել էր, վճռած լինելով ներս չը թողնել։

—Բաց արա՜ դուռը, դրսից բղավում էր Վանօն։ Մաշօն լուռ էր։

—Բաց արա ասում եմ, գայրացած կրկնեց Վանօն, դուռը պինդ հրելով։

Մաշօն շարունակում էր լռել։

—Բաց արա ասում եմ, թէ չէ կը դամ հոգիդ կառնեմ, մռնչում էր արդէն գազան դարձած Վանօն։

Մաշօն դողդողալով Մարիամ Աստուածածնի պատկերի առաջ չոքած աղօթում էր. աղօթում էր ու լալիս։

Թրմխկ, թրմխկ, սկսեցին ոտներով հարուածել դուռը։ Վանօի գոռոցն ու հայհոյանքը աշխարհ էին բռնել։

Թրմխկ, էլի մի ուժգին հարուած։

—Ա՜յ, ես քու... Սպասիր, ես քեզ ցոյց կը տամ...

Մաշօի վրա էլ գոյն չէր մնացել, նրա մէջ էլ ույժ չէր մնացել։ Էլի մի վայրկեան, և դուռը վայր կընկնի նրա հարուածների տակ, այն ժամանակ վայ Մաշօին։

Բարեբաղդաբար, լսելով նրանց ձայները, գիշերապահները վրա հասան և բոլորին առաջները առած ծեծելով տարան... Մաշօն կրկին ազատվեց։

—

Մաթոյեանի խոհարարը մի երիտասարդ տղայ էր։ Նա վաղուց աչք ունէր Մաշօի վրա։ Տատի մեռնելուց մի քանի օր առաջ նա յայտնեց Մաշօին հիւանդի անկողնու մօտ իր ցանկութիւնը ամուսնանալու նրա հետ։ Մաշօն համաձայն էր։ Տատը օրհնեց նրանց։ Կարապետը ազնիւ տղայ էր. նա չէր խաբի Մաշօին։ Նա մինչև իսկ արդէն պատրաստութիւն էր տեսնում շուտով պսակվելու։

Զմեռվայ գիշերներից մէկն էր։ Բուխարու մէջ պլպլում էր կրակը։ Մաշօն և Կարապետը կրակի մօտ նստած ուրախ ծրագիրներ էին կազմում։ Մի շաբաթից յետոյ նրանց հարսանիքը պիտի լինէր։

Յանկարծ դուռը բաղխեցին, և լսվեց Վանօի ու նրա ընկերների հարբած ձայները։

Մաշօն սարսափահար վեր թռաւ։ Եղբայրը Կարապետին մենակ իր մօտ տեսնելով կարող էր զանազան կասկածներ տանել, որը, ի հարկէ, ցանկալի չէր։

—Ի՞նչ անենք, աղերսական ձայնով դարձաւ նա Կարապետին։

—Դուռը բաց մի արա, պատասխանեց վճռական եղանակով Կարապետը։

—Իսկ եթէ կոտրեն...

—Այն ժամանակ ես կը վարվիմ նրանց հետ ինչպէս հարկն է. դու հանգիստ կաց, վրա բերեց Կարապետը, վճռած լինելով պատժել այդ անպիտաններին։

Թրմխկ, մի հարուած։

Թրմխկ, աւելի ուժգին հարուած։

Թրմխկ, երրորդ անգամ, և դուռը բացվեց։ Վանօն կատաղի գազանի պէս առաջինը թռաւ սենեակը. ընկերները հետեւեցին նրան։

—Դո՜ւրս, գոռաց Կարապետը բռունցքի մի հարուած իջեցնելով Վանօի գլխին։

—Ա՜խ... ուրեմն դու այսպիսի բաներով ես զբաղված, մռնչաց Վանօն քրոջ վրա։ Մաշօն այլ ևս ոչինչ չը տեսաւ, ոչինչ չը զգաց։—Սրի շողշողալը, մի սրտակտոր ճիչ, արիւն... ամեն ինչ Մաշօի աչքերում խառնվեց։ Նա անզգայ փռվեց գետին։

Շատ անցաւ թէ քիչ, միայն Մաշօն երբ ուշքի եկաւ, տեսաւ սենեակում մի քանի կանանց, որոնք աշխատում էին նրան ուշքի բերել։

Ո՞ւր էին եղբայրը, Կարապետը, սրիկաները. ինչ պատահեց այնտեղ... Մաշօն չը կարողանալով հասկանալ այդ բոլորը, խելագարի նման դէսդէն էր նայում, կարծես մի ինչ որ փնտռելով։

—Այդ ինչ արիւն է, զարհուրած հարցրեց նա, ցոյց տալով յատակի վրա լճացած արիւնի վրա։

—Եղբայրդ սպանեց Կարապետին... կարծես ծանր մուրճով խփեց նրա գլխին այդ պատասխանը։ Նա կրկին ուշաթափվեց...

(Կը շարունակվի)

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

«Մշակի» հետևեալ համարը, № 18, բարեկենդանի տօների պատճառով, չենք կարող հրատարակել երեքշաբթի, այլ կը հրատարակենք այդ համարը հինգշաբթի, փետրվարի 15-ին:

—

Կովկասեան հայոց Բարեգործական ընկերութեան խորհուրդը խնդրում է մեզ ծանուցանել ի գիտութիւն ընկերութեան անդամների, թէ այս փետրվարի 18-ին, կիրակի, առաւօտեան 11 ժամին, Թիֆլիսի քաղաքային խորհրդի դահլիճում նշանակված է ընկերութեան ընդհանուր ժողովը, որի պարապմունքի առարկաները լինելու են. 1) ընտրութիւնները ընդհանուր ժողովի համար նախագահի և քարտուղարի այս 1890 թւի համար, նմանապէս խորհրդի 6 անդամների և 5 փոխանդամների, 2) ընտրութիւն 1889 թւի դրամական ելևմուտքի հաշիւները քննելու համար վերստուգող յանձնաժողովի 3 անդամների, 3) ընկերութեան այս 1890 թւի ընդհանուր նախահաշւի քննութիւնն ու հաստատութիւնը:

—

Մամուլը վերջին տարիները բաւական խօսել է ուսումնարաններից ծեծը վերացնելու մասին և բաւական ներգործութիւն է ունեցել մեր մանկավարժների վրա: Սակայն Անդրկովկասի մի քանի գաւառական քաղաքներից ժամանակ առ ժամանակ լուրեր ենք ստանում, որ ծեծը դարձեալ գոյութիւն ունի մեր ուսումնարաններից մի քանիսներում: Ժամանակ չէ՞ արդեօք ձեռք վերցնել մանկավարժական այդ տիրացուական, հնադարեան և կորստաբեր մեթօդից:

—

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐՈՊՈԼԻՑ մեզ գրում են, որ այդտեղի մի քանի երիտասարդներ մտադրութիւն ունէին այս բարեկենդան օրերին մի թատրոնական ներկայացում տալ բարեգործական նպատակով: Պէտք է խաղային «Վարդան Մամիկոնեան» ողբերգութիւնը և մի վօդեվիլ: Արդեօք կայացաւ ենթադրված ներկայացումը,—դրա մասին մենք մեր թղթակցից դեռ ևս նամակ ստացած չենք:

—

ԹԻՖԼԻՍԻ Նահանգական դատարանում քննվում է այժմ դրամանենգների գործը: Մեղադրվածները 13 հոգի են, վկաների թիւը 64 է: Գործի քննութիւնը շարունակվում է արդէն մօտ մի շաբաթ: Դատաւորների առջև դրված են երկու սեղաններ, որոնցից մէնի շուրջը նստած են մեղադրվածների պաշտպանները, իսկ միւսի վրա դարսած են այն բոլոր պարագաները՝ զանազան գործիքներ և զանազան հեղուկներ սրուակներում, որոնք անհրաժեշտ են կեղծ դրամներ շինելու համար:

—

Ստացանք Մոսկվայում հրատարակված մի փոքրիկ գրքոյկ 23 երեսից բաղկացած «Մարդ—Գայլ» վերնագրով, հեղինակութիւն մի ոմն պ. Գրիգոր Աւէտեանցի, Գրքի հեղինակը ինչպէս երեւում է այդ գրուածքից, մի երեխայ է, որը կարծում է, թէ ամեն մի ցեխ կարելի է մտցնել գրականութեան մէջ: Այնքան անմիտ է գիրքը, այնքան անշնորհ է գրուածքը ու այնպէս պարզ երեւում է հեղինակի պասիվիլ գրելու ցանկութիւնը, որ այդ գիրքը կարդացողը անպատճառ կը հարցնի. «ինչի՞ են տպագրում այդպիսի անմիտ գրուածներ»:

—

Հինգշաբթի, Վարդանանց նահատակների տօնի օրը, ազնուականների բանկի թատրոնում հայ դերասանական խումբը ներկայացրեց «Վարդանանց պատերազմ» ողբերգութիւնը: Հասարակութիւնը, ինչպէս միշտ, լցրել էր թատրոնը: Այս անգամ, համեմատելով ուրիշ անգամների հետ, դերասանները լաւ էին խաղում և բեմը ևս պատշաճաւոր կերպով զարդարված էր: Տիկին Սաթինիկին և պ. Զմշկեանին ժողովուրդը վարձատրում էր ծափահարութիւններով:

—

«Новое Обозрѣніе» լրագրին հաղորդում են Կ. Պոլսից, որ մեր տաղանդաւոր դերասան Ադամեան շատ վատ վիճակի մէջ է: Նա համ հիւանդ է, համ էլ նիւթական նեղ դրութեան մէջ է գտնվում: Կ. Պոլսի հայերը, ի հարկէ, չեն օգնի նրան և ռուս լրագրի թղթակիցը առաջարկում է դարձնել Թիֆլիսցիներին նիւթական օգնութիւն հասցնել մեր տաղանդաւոր և այժմ հիւանդ Ադամեանին:

—

Լրագիրները հաղորդել էին արդէն Տերեքեան նահանգի կառավարիչ գեներալ Սմէկալովի յանկարծակի մահվան մասին: Այժմ մեզ գրում են Վլադիկավկասից, որ փետրվարի 6-ին կատարվեց հանգուցեալի թաղումը, շատ շքեղ կերպով և անհագին բազմութեան ներկայութեամբ:

—

Ստացանք ԲԱԳՈՒԻՑ մի մանրամասն յօդուած Բագուի «Մարդասիրական ընկերութեան» վերջին ընդհանուր ժողովի մասին: Սակայն նիւթերի շատութեան պատճառով չը կարողացանք զետեղել յիշեալ յօդուածը «Մշակի» ներկայ համարում, այլ կաշխատենք տպագրել նրան մեր լրագրի հետևեալ համարում:

—

ԹԻՖԼԻՍԻ Գօլօվինսկի պրօսպէկտի վրա գտնվող Բիշարի մագազինի պատուհաններում դարսված են այն շքեղ առարկաները, որոնք վիճակախաղ կը գցվեն փետրվարի 12-ին, երկուշաբթի օր, լինելի Ֆրանսիական բարեգործական պարահանդէսում:

—

ՆԵՐՔԻՆ-ԱԽՏԱՑԻՑ մեզ գրում են. «Մեր կողմերում այս տարի կարծես սարերի աղուէսներն էլ են հիւանդացել մի ոք և է ցաւով և պառկել իրանց որջերում: Եթէ այդպէս չը լինէր, ոչ աղուէսի մորթը այդքան թանգ կը ծախվէր և ոչ էլ դրա որսողներից շատերը դժգոհ կը լինէին իրանց վիճակից: Համեմատելով ուրիշ տարիների հետ արդարև այս տարի աղուէսի մորթը մնգանում սակաւ է և թանգ, այն է 1 րուբլի 70 կոպէկ, այն ինչ ուրիշ տարիներում այստեղ այդ մորթը արժէր 1 ր. կամ շատ շատ 1 ր. 20 կոպէկ»:

—

Մեզ տեղեկացնում են, որ ինֆլուէնցան երևացել է և Հայաստանում. վանի մէջ այդ հիւանդութիւնը նոյն իսկ զոհեր է տանում:

—

Չենք կարող ուրախութեամբ մատնանիշ չանել Վերին-Ագուլիսի հասարակութեան այն յայտարարութեան վրա, որը այժմ տպագրվում է «Մշակի» մէջ: Այդ հասարակութիւնը հրաւիրում է մի բժիշկ, խոստանալով նրան բնակարան և տարեկան ամենաքիչը 1,500 րուբլի: Ուրախալի է տեսնել, թէ ինչպէս մի հասարակութիւն այնքան գիտակցութեան է հասել, որ ինքն իր ձեռքով հոգում է իր պիտոյքների մասին, և առաջարկում է բժշկին մի այնպիսի վարձատրութիւն, որը միանգամայն բաւարար կարելի է համարել: Եւ եթէ կան մեր երիտասարդ բժիշկների մէջ մարդիկ, որոնք ուզում են գործել գաւառներում, գիւղերում, թող չտապեն ուրեմն գնալ, օգուտ քաղել այդպիսի հրաւէրներից: Ցամենայն դէպս այդ աւելի օգտաւէտ և գոհունակ գործ կը լինի, քան թէ քաղաքներում նստել և «վիզիտներ որսալ», և շատ անգամ էլ բժշկութիւնը փոխարինել ուրիշ ծառայութիւններով: Շատ լաւ կը լինէր, եթէ մեր միւս մեծ աւաններն էլ հետևէին Ագուլիսի օրինակին:

—

Փետրվարի 8-ին Ներսիսեան դպրոցը հանդէսաւոր կերպով տօնեց Վարդանանց տօնը: Նոյնը տօնեցին և միւս հայոց դպրոցները:

—

Թիֆլիսը սովորութիւն ունի գաւառների վրա զանգատվել, և այն էլ միշտ արհամարհանքով,—սակայն այս վերջերս, ինչպէս մեզ տեղեկացնում են, Թիֆլիսի հայոց մի քանի դպրոցների համար այնպիսի ողորմելի հոգաբարձուներ են սկսել ընտրվել, որ ոչ թէ ցաւել, այլ միայն ծիծաղել կարելի է: Անունները, ի հարկէ, չարժէ տալ:

—

Գ. Պետրոս Սիմէօնեան իր օրգանի վերջին յունվարի համարում կրկին քարոզներ է սկսել կարդալ: Կարող ենք հաւատացնել հանգուցեալ «Մեղուի» նախկին խմբագրին, որ մեր հասարակութեան գլխի մէջ այդ տեսակ քարոզներ չեն կարող ներս թափանցել. հասարակութիւնը աւելի խելօք է, պ. Սիմէօնեան, քան թէ կարծում էք:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

—Ինչպէս երեւում է վերջին լուրերից, Կրետէ կղզու վրա, հաւանականաբար, գարնանը ընդհանուր ապստամբութիւն կը լինի: Թիւրքաց կառավարութիւնը որոշել է իր զօրքերը երկրի զանազան կողմերից կենտրոնացնել այդ կղզու վրա:

—Բերլինից գրում են, որ պետական խորհրդի մի քանի նոր անդամներ են նշանակված. և այդ խորհրդում պէտք է քննվի բանւորական հարցը: Նոր անդամները, մանաւանդ բարոն Շտումմ, աւելի բանւորական հարցի թշնամիներ են, վերջինը միանգամայն դէմ է բանւորներից ներկայացուցիչներ ընտրելու մտքին, այն հիման վրա, որ բանւորական ներկայացուցիչները իբրև թէ միշտ խառնակիչներ և անկարգութիւններ յարուցանող են լինում: Իշխան Բիսմարկ շատ ուրախ է, որ բարոն Շտումմ պետական խորհրդի անդամ է նշանակված:

—Ուէլսի դուքսը մարտի վերջերին Բերլին պիտի գայ:

—Սօֆիայից գրում են, որ իբրև թէ արեւելեան Րումելիայից մի քանի մարդկանց ստորագրութեամբ համակրական ուղերձ է ուղարկված Պանիցային:

—Կրետէից գրում են, որ այնտեղի դատաւորներից շատերը հրաժարական տուեցին իրանց պաշտօններից:

—Լրագիրները լուր են հաղորդում, որ Շվէյցարիան տրամադիր է արձագանք տալու գերմանական հրաւէրին բանւորական հարցի վերաբերմամբ:

—Կ. Պոլսից հեռագրում են «Новости» լրագրին հետևեալը. «Պրօկուրորը վճռեց որ հիմք չը կայ նորից յարուցանել Մուսա-բէյի դատը, մեղադրութեան գլխաւոր կէտերի վերաբերմամբ: Այսպիսով մեղադրութեան այն կէտերը, որոնք վերաբերվում են աւազակութեան, սպանութիւններին, կանանց բռնաբարութեան և այլն, պրօկուրորի կարծիքով, անհիմն լինելով, մնում են երկրորդական յանցանքներ, որոնց մասին և շարունակվում է այժմ քննութիւնը»:

—Լրագիրները շարունակում են լուրեր հաղորդել Բուլգարիայի այլ և այլ տեղերում տեղի ունեցող անկարգութիւնների մասին: Բազմիրում ապստամբական շարժում կայ, որի մէջ մասնակցողների մեծ մասը մակեդոնացիք են:

—Լուր կայ, որ Ֆրանսիական հանրապետութեան նախագահը դիտաւորութիւն ունի ներումն շնորհել Ֆիլիպ Օրլէանեան դքսին:

—Կարծում են, որ Ֆրանսիան կը համաձայնվի մասնակցել բանւորական հարցի վերաբերմամբ Բերլինում կայանալի կօնֆերէնցիային:

—Գերմանական կայսրը ջանք է անում կատարեալ հաշտութիւն կայացնել Գերմանիայի և Շվէյցարիայի մէջ: Վիլհէլմ II յայտնել է, որ չէ համակրում լրտեսութեան գործին, ակնարկելով անցեալ տարի պատահած Վօլգէմութի գործի վրա, որը շվէյցարացիների մէջ մեծ յուզմունք էր պատճառել և դժգոհութիւն էր առաջ բերել Գերմանիայի դէմ: Բացի սրանից այս օրերս Վիլհէլմ կայսրը իր մօտ նախաճաշիկի էր հրաւիրել Բերլինի շվէյցարական դեսպան Րօթ գնդապետին:

—Վերջին լուրերին նայելով Պորտուգալիայում մեծ յուզմունք է տիրում: Ժողովուրդը խումբ խումբ հաւաքվելով Լիսաբոնի փողոցներում, ժողովրդական ատենաբանները ճառեր են խօսում, քննադատելով կառավարութեան գործունէութեան եղանակը: Ատենաբանութիւնները, մեծ մասամբ, կրում են հանրապետական բնաւորութիւն: Զօրքերին հրամայված է պատրաստ մնալ իրանց զօրանոցներում: Փողոցային ցուցմունքները արգելված են, բազմաթիւ կալանաւորութիւններ են տեղի ունենում. լրագիրներից շատերը խափանված են: Մինիստրների խորհուրդը շարունակ նիստեր ունի:

„ՄՇԱԿԻ“ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

—

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 8 փետրվարի: «Новости» լրագիրը հաղորդում է, որ ֆինանսների մինիստրութեան հաստատութեանը ներկայացրած է կօմիսիօներական-առևտրական մի ընկերութեան նախագիծ, որը պէտք է ունենայ 5 միլիօն րուբլի դրամագլուխ, բանալու համար բոլոր նահանգական և գլխաւոր քաղաքներում առանձին առևտրական բաժիններ, որոնց միջոցով կարելի լինի վաճառահանել ռուսաց մանուֆակտուրային արդիւնաբերութիւնները, քանի որ վաճառականութիւնը այժմ վնաս է կրում գաւառական վաճառականների անկանօն վճարումների պատճառով:

ՎԱՐՇԱՎԱ, 8 փետրվարի: Սէննայա փողոցի վրա գտնվող այրված տան մէջ, որտեղ ապրում էր մանկաբարձուհի Սկուբլինսկայա, գտնված են 14 երեխաների դիակներ: Սկուբլինսկայա 42 տարեկան, և նրա ազգականուհի Ջդանօվսկայա, 48 տարեկան, զբաղվում էին գաղտնի կերպով ապօրինի զաւակներ վերցնելով և դաստիարակելով: Գործը յանձնված է պրօկուրոր Արսենիևին և դատաստանական քննիչ Զարնօցկուն: Դիակները գտնված են վառարանի, սանդուղտների տակ, և արտաքնոցում: Շարունակում են դիակները որոնել:

ՊԵՇՏ, 8 փետրվարի: Կառավարութիւնը արգելեց Սլավիանսկու ռուս խմբին կօնցէրտներ տալ հարաւային Ունգարիայի սերբիական քաղաքներում:

ՎԻԷՆՆԱ, 8 փետրվարի: Աւստրիական թագաւորական երկաթուղիների վարչութիւնների Ֆրանսիացի վերատեսուչները հեռանում են իրանց պաշտօններից:

ԼՕՆԴՕՆ, 8 փետրվարի: Անգլիական բանկը իջեցրեց դիսկօնտը 6-ից մինչև 5%:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 9 փետրվարի: Պետական խորհրդին արդէն ներկայացրած է մի առաջարկութիւն՝ Մօսկվայում թագաւորական պահեստ հիմնելու՝ սպիրտ պահելու համար: Պահեստները պէտք է ենթարկվեն ակցիզային հարկերի կառավարչի տեսչութեան: Կրեդիտային հիմնարկութիւններին թոյլ կը տրվի փոխատւութիւն անել այն սպիրտի գրաւականով, որը պահված կը լինի թագաւորական պահեստում:—«Новое Время» լրագիրը լսել է, որ պետական խորհուրդը հաստատել է արդարադատութեան մինիստրի նախագիծը, որը վերաբերում է մուրհակային կանօնադրութեան փոփոխութիւններին: Անմեղ կերպով դատապարտված նախկին փոստմէյստեր Պօնօմարևի վճռաջինջ խնդիրքը, և աւագ-պրօկուրորի առաջարկութիւնը՝ այդ գործը վերաքննելու մասին կը քննվի սենատում, փետրվարի 13-ին:

ՎԷՐՆԻՑ, 7 փետրվարի: 800 դունգաններ ընդունում են ռուսահպատակութիւն:

—

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲՈՐՍԱ.

փետրվարի 6-ին

Լօնդօնի վրա 10 ֆունտ արժէ—. .	91 ր.	35 »
Բերլինի վրա 100 մարկ — . .	44 »	70 »
Փարիզի վրա 100 Ֆրանկ — . .	36 »	32 »
Ոսկի — արժէ — . .	7 »	29 »
Մաքսային կուպօններ — . .	146 »	— »
Արծաթ — — — . .	1 »	8 »
Բօրսային դիսկօնտներ — . . .	6 և	7% »
Պետակ. բանկ. 5% տոմս 1-ին շրջանի	99 »	87 »
— — — — 2-րդ —	100 »	— »
— — — — 3-րդ —	97 »	87 »
— — — — 4-րդ —	97 »	87 »
— — — — 5-րդ —	97 »	87 »
— — — — 6-րդ —	97 »	87 »
6% ոսկեայ ռէնտա.	164 »	25 »
4% ոսկեայ փոխառութիւն. . . .	139 »	— »
Արևելեան 5% փոխառութ. 1-ին շրջ.	100 »	75 »
— — 2-րդ —	100 »	50 »
— — 3-րդ —	100 »	62 »
Ներքին 5% առաջին փոխառութ.	240 »	— »
— երկրորդ —	229 »	50 »
— երրորդ ազն. կալ. բ.	218 »	87 »
Պետ. երկաթուղային ռէնտա . . .	99 »	87 »
$4^1/_2$% ռէնտա	103 »	25 »
4% ներքին փոխառ	86 »	12 »
5% գրաւ. թղթ. ազն. կալ. բանկի.	99 »	62 »
4% վիլայակ. գիւղ. հող. բանկի. .	103 »	37 »
$4^1/_2$% գրաւական թղթեր կալուած.		
փոխ. կրեդ. ընկ. մետալ. . . .	143 »	75 »
— — թղթադ. .	— »	— »
Պետերբուրգի քաղաքային կրեդ.		
ընկ. օբլիգացիաներ	96 »	12 »
Մօսկվայի քաղաք. օբլիգացիաներ. .	95 »	— »
Օդէսայի — — .	95 »	87 »
Թիֆլիսի — — .	— »	— »
Գրաւ. թղթ. Թիֆլիսի կալ. բանկի.	— »	— »
— — Քութայիսի — — .	—	—

Ս. Պետերբուրգի բօրսայի տրամադրութիւնը անուշ է:

ՏԵՂԵԿԱՑՈՅՑ

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

փոստային գնացքը ուղևորվում է

ԹԻՖԼԻՍԻՑ դէպի Բաթում . .	9 ժ.	3 ր.	առաւ.
ԲԱԹՈՒՄԻՑ դէպի Թիֆլիս.	10 »	58 »	երեկ.
ԹԻՖԼԻՍԻՑ դէպի Բագու. . .	12 »	13 »	երեկ.
ԲԱԳՈՒԻՑ դէպի Թիֆլիս . .	7 »	57 »	առաւ.

Ապրանքա-ճանապարհորդական գնացքը

ԹԻՖԼԻՍԻՑ դէպի Բաթում. . 1 ժ. 54 ր. ցերեկ.
ԲԱԹՈՒՄԻՑ գալիս է Թիֆլիս. . 8 » 20 » առաւ.
ԹԻՖԼԻՍԻՑ դէպի Գանձակ . . 8 » 35 » առաւ.
ԳԱՆՁԱԿԻՑ գալիս է Թիֆլիս. 8 » 44 » եկեկ.

—

ՌՈՒՍԱՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Ձմեռնային երթեւեկութիւն

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ օրերը, երեկոյեան 4 ժամին, շոգենաւը Բաթումից ուղևորվում է Օդէսա, Նովօրօսիյսկի վրայով:

ՇԱԲԱԹ օրերը, երեկոյեան 8 ժամին, շրջական րէյսով, բոլոր նաւահանգիստների վրայով:

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ օրերը, երեկոյեան, արտասահմանեան րէյսով, դէպի Կ. Պօլիս:

—

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ օրերը Օդէսայից շրջական րէյսով եկող շոգենաւը համնում է Բաթում մօտ կէս գիշերին:

ՈՒՐԲԱԹ օրերը, Օդէսայից ուղղակի րէյսով եկող շոգենաւը հասնում է Բաթում, առաւօտեան:

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ օրերը, առաւօտեան, հասնում է Բաթում Կ. Պօլսից եկող շոգենաւը:

Խմբագիր-Հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Յ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն Ն Ե Ր

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆ

ԿՈՎԿԱՍԻ ՀԱՅՈՑ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ պատիւ ունի ծանուցանելու ի գիտութիւն Ընկերութեան Յարգելի Անդամներին, թէ այս փետրուարի 18-ին, կիրակի՝ առաւօտեան 11 ժամին, Թիֆլիսի Քաղաքային խորհրդի դահլիճում նշանակուած է Ընկերութեան Ընդհանուր ժողովը, որի պարապման նիւթը լինելու է՝—

Ա. Ընտրութիւնք՝

1) Ընդհանուր ժողովի համար Նախագահ և Քարտուղար այս 1890 թուականի համար:

2) Խորհրդի համար վեց անդամ և հինգ փոխանդամ:

Ծանօթութիւն իրանց պաշտօնավարութեան ժամանակը լրացրել են անդամք խորհրդի պ. պ. Ալեքսանդր Մանթաշեան, Ալեքսանդր Մելիք-Ազարեան, Ներսէս Աճարեցեան և Բժ. Գրիգոր Գասպարեան Տէր-Գրիգորեանց, իսկ արգելառիթ պատճառներով հրաժարուած են պ. պ. Ալեքսանդր Եսայեան և Ստեփաննոս Ջելինսկի: Խորհրդի միակ փոխանդամը, որ նոյնպէս լրացրած է իր միամեայ պաշտօնը, է պ. Նիկողայոս Տէր-Ղևոնդեան:

3) Ընկերութեան 1889-ի Դրամական ելևմուտքի հաշիւները քննելու համար Վերստուգող Յանձնաժողովի երեք անդամ:

Բ. Ընկերութեան այս 1890 թուականի Ընդհանուր (Խորհրդի և Տեղ. Վարչութիւնների) ՆԱԽԱՀԱՇՈՒԻ քննութիւնը և հաստատութիւնը:

Ընկերութեանս անդամակցել ցանկացողները կարող են դիմել պարոն Եփրեմ Ծատուրեանին նորա լամպի մագազինում Դվորցովայա փողոցի վրա. իսկ և Ընդհանուր ժողովի օրը Քաղաքային Խորհրդի դահլիճում Ընկերութեան Խորհրդի քարտուղար պարոն Աւետիք Եզեկեանին:

1—3

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ „ԱՐՁԱԳԱՆՔ“ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹԻ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՄԱՐԸ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ, փետրվարի 15-ին: Հետևեալ համարները, փետրվարի 25-ից բռնած, կանոնաւորապէս կը հրատարակվեն իւրաքանչիւր կիրակի:

Բաժանորդագրութիւնը և յայտարարութիւններ ընդունվում են խմբագրատան գրասենեակում՝ Վելիամինօվսկայա և Միշի փողոցների անկիւնում, Քաղաքային վարչութեան տան հանդէպ:

Տարեկան գինն է 10 ր., կէս տարվանը 6 ր.:

Առաջին համարի ուշանալու պատճառով տարեկան բաժանորդները կը ստանան այս տարվայ վերջում 10 տպագրական թերթից բաղկացած մի գիրք բանասիրական բովանդակութեամբ:

Խմբագիր-Հրատարակիչ ԱԲԳԱՐ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ

ՀՐԱՒԷՐ

ՎԵՐԻՆ-ԱԳՈՒԼԻՍԻ ՇԻՆԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ԶԳԱԼՈՎ ՄԻ ՀՄՈՒՏ ԵՒ ՓՈՐՁՎԱԾ ԲԺՇԿԻ ԿԱՐԻՔ, առաջարկում է ի գիտութիւն պ.պ. բժշկների, որ հասարակութիւնը կը տայ բժշկին բնակարան և 1500 րուբլի՝ այցելավճարներից գոյացող գումար. իսկ եթէ այս գումարից պակաս գոյանայ, հասարակութիւնը խոստանում է պակասը լրացնել, աւելին բժշկի օգտին թողնելով: Այցելութեան վարձը պէտք է ստանայ բժիշկը իւրաքանչիւր անգամի համար 3 րուբլի, իսկ հասարակութեան չքաւոր անդամներին կայցելէ ձրիապէս, առանց վարձատրութիւն ստանալու: Հասարակութիւնը խոստանում է խնդրամատոյց լինել ուր հարկն է եկող բժշկին ծառայութեան պաշտօնի մէջ հաստատելու համար:

Կարող եմ ապահովել պ.պ. բժիշկներին, որ հասարակութեան նշանակած 1500 րուբլի գումարից շատ աւելի արդիւնք կը ստացվի:

Ցանկացող բժիշկները թող բարեհաճեն գրաւոր կերպով յայտնել ինձ իւրեանց համաձայնութիւնը հետևեալ հասցէով. Верхніе Акулисы, Старшинѣ Ованесу Константинянцу. Վերին-Ագուլիսի տանուտէր Յովհաննէս Կոնստանդինեանց:

2—5

Սևանի վանքում նորակազմ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆԻՆ գրքեր, դրամական նպաստ և այլ ւէրներ ուղարկել ցանկացողներին խոնարհաբար խնդրում ենք դիմել այս հասցէով. Ст. Еленовка. Эр. губ. Архимандриту Вагапу Кеворкянцъ.

3—5

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Բ. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆԻ

(Կուկիա, Վօրոնցօվի արձանի հանդէպ)

Հիւանդներին ընդունում են ամեն օր

ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ

ԲՈՒԴԿՕՎՍԿԻ—10—11 ժ. ներքին, երեխայոց և կանանց ց.
ԿԻՆ-ԲԺԻՇԿ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆՑ—$11^1/_4$—12 ժ. կանանց և երեխայոց ց.
ԲԵՆԿԼԵՎՍԿԻ—11—12 ժ. ականջի, կոկորդի, քթի ց. և սիֆիլիսի (վիրաբուժ. և ատամնացաւի
ԱՐՏԵՄԻԵՎ—12—1 ժ. երեքշաբթի, ուրբաթ և կիւրակի, կանանց ց.
ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆՑ—12—1 ժ. ներքին և երեխայոց ց. բացի կիւրակէ:

ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ

ԳԱԴՕՄՍԿԻ—$5^1/_2$—7 ժ. կաշուի ցաւերի և սիֆիլիսի.
ՓՈՒՂԻՆԵԱՆ—$5^1/_2$—$6^1/_2$ ժ. ներքին, երեխայոց և ջղային ց. (էլեկտրոտերապիա):
ԲԵՆԿԼԵՎՍԿԻ—7—8 ժամ.

Հիւանդանոցումն են մանկաբարձուհիք՝ Երևանցեան և Արտադեան:

Վճար—50 կ.: Համախորհրդի (կոնսիլիումի) համար փոխադարձ համաձայնութեամբ:

Հիւանդանոցի փոխ-վերատեսուչ ԲՈՒԴԿՕՎՍԿԻ

ԹՂԹԻ ՊԱՀԵՍՏ

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ ԹՂԹԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐԻ ԴԻՏԻԱՏԿՕՎՍԿՈՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Ունի փոստի, գրելու, գրքերի, լրագիրների, ծխախոտի գոյնաւոր, կազմի և ուրիշ տեսակ թղթեր. ծախվում են գործարանի գնով. կան նոյնպէս և մեծ քանակութեամբ գրելու պարագաներ:

ԹԻՖԼԻՍ. Դվօրցօվայա փողոց. Ազնուական կալուածական բանկի շինութեան մէջ:

9—20

Անհրաժեշտ եմ համարում հրապարակով յայտնել Ի ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ԱՆԴՐԿԱՍՊԵԱՆ ԵՐԿՐԻ ՊԱՏԻՒԵԼԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵՐԻ, որ մեր կոմիսիական գործն, որ սկսված է 1883 թւից շարունակվում է: Դարձեալ սովորականի համեմատ ընդունում եմ յանձնարարական պայմանով, ապրանքներ ստանալու ու ճամփելու հետևեալ քաղաքներն. ՈՒԶՈՒՆ—ԱԴԱՅ, ՂԶԼԱՐՎԱԴ, ԱՍԽԱԲԱԹ, ՄԵՐՎ, ՉԱՐԺՈՒ, ԱՄՈՒՐԴԱՐԻԱՅ, ԲՈՒԽԱՐԱ և ՍԱՄԱՐՂԱՆԴ, որտեղ և ունեմ կանտորներ, նոյնպէս և ԲԱԳՈՒ:

Նաև կատարում եմ ապրանքներ գնելու, ծախելու և ուղարկելու պատվերներ:

Ցանկացողներն պայմանների մասին կարող են դիմել ինձ այս հասցէով. УЗУНЪ-АДА—Альберту Назарову.

12—12

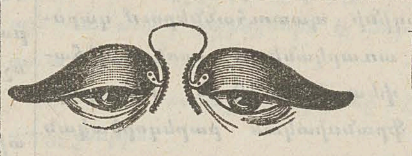

Մ. Գ. ՑԷՅՏԼԻՆԻ

ԺԱՄԱՑՈՅՑՆԵՐԻ ՄԱԳԱԶԻՆԻ

ՕՊՏԻԿԱԿԱՆ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔԸ

Պալատի այգու դիմաց, անկիւնի մագազինում. ստացված է մեծ ընտրութիւն՝ ոսկեայ, նոր-ոսկեայ, նիկելեայ, պողպատեայ և կրիայի ոսկորից ԱԿՆՈՑՆԵՐ, ՊԻՆՍՆԷՆԵՐ և ԼՕՐՆԷՏՆԵՐ: Թատրոնական և դաշտային ԲԻՆՕԿԼՆԵՐ, ՋԵՐՄԱՉԱՓԵՐ, թէ սենեակների, թէ դուրսը կախելու և թէ վաննաների համար: Վերաստուգված և վկայական ունեցող ՄԱԿՍԻՄԱԼ ջերմաչափեր: Լօրնէտի և պէնսնէի համար ոսկեայ, արծաթեայ, նոր-ոսկեայ շղթաներ, նմանապէս մետաքսեայ և մետալական թելեր:

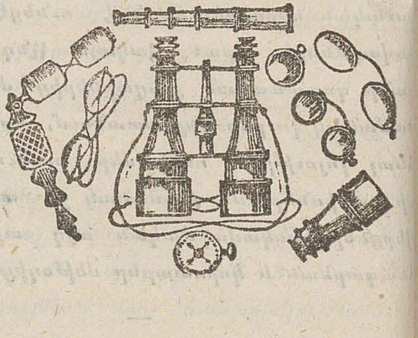

Ակնոցներ և պէնսնէներ արվում են նմանապէս բժշկների պատուէրով:

Մագազինում յանձն են առնում նմանապէս փչացած իրերի նորոգելը և ապակիների գնելը:

ԳՆԵՐԸ ամենաչափաւոր են:

3—50 (շ)

Անհրաժեշտ եմ համարում հրապարակաւ յայտնել ի գիտութիւն մեր ԿՈՎԿԱՍԻ պատուելի ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵՐԻ, որ ես վերջին ժամանակներս ՄՈՍԿՎԱՅԻՑ տեղափոխվել եմ ՎԱՐՇԱՎԱ, և դարձեալ ընդունում եմ ամեն տեսակ յանձնարարութիւններ, մասնաւորապէս ԿԱՇՈՒԵԳՈՐԾ լինելով, առնում եմ և ուղարկում եմ մեր յարգելի վաճառականներին, ամեն տեսակ ԿԱՇՈՒԵՂԷՆ և դրա վերաբերեալ ապրանքներ: Ծանօթ եմ նոյնպէս գալանտերիական և ուրիշ ապրանքների հետ: Իմ հասցէն. ВАРШАВА, Товмасу ЯРГУЛЯНЦЪ. Переѣздъ, домъ № 3.

11—20 (և. շ.)

ԷԺԱՆԱԳԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

(Միքայէլեան փողոցի վրա, Թիֆլիսում)

Տրվում են հայերէն գրքեր: Ամսական վճարը 20 կոպէկ է: Սկզբնական դպրոցների աշակերտները և աշակերտուհիները վճարում են 10 կոպէկ:

Գրադարանը բաց է առաւօտեան 9 ժամից մինչև 2, և երեկոյեան 5 ժամից մինչև 8 ժամ:

4—5

Abonnementseinladung an

die meist verbreitete deutsche Wochenschrift:

Das Echo

(Stimmen aus allen Parteien.)

Wochenschrift für Politik, Literatur, Kunst und Wissenschaft.

Das Echo bringt allwöchentlich in unterhaltender Form Berichte über alle politischen, wirtschaftlichen, wissenschaftlichen und gesellschaftlichen Vorgänge, welche sich in Deutschland und Auslande abspielen.

Das Echo ist kein Parteiblatt, sondern es läßt die interessantesten Stimmen aller Parteien zu Worte kommen.

Das Echo widmet außerdem dem Leben der hohen Kreise eingehende Aufmerksamkeit.

Das Echo bring in jeder Nummer ein bis zwei abgeschlossene Novelletten, Erzählungen u. s. w. aus der Feder bewährter, zeitgenössischer Schriftsteller.

Das Echo bringt informierende Notizen, Kritiken und Leseproben aus den bedeutendsten Erscheinungen des internationalen Büchermarktes.

Das Echo betrachtet es insbesondere als seine Aufgabe, dem Leben und Treiben der Deutschen im Auslande die liebevollste Aufmerksamkeit zuzuwenden.

Das Echo will somit unsern Landsleuten im Auslande ein „Bote aus der Heimat" sein, deshalb ist auch sein Abonnementspreis ein sehr niedriger. Es versendet die Expedition in Berlin S. W. das Echo nach allen zum Weltpostverein gehörigen Ländern für 4 Mark 50 Pf. vierteljährlich und für 17 Mark ganzjährig, nach den Ländern und Gebieten außerhalb des Weltpostvereins für 23 Mark ganzjährig.—Zahlungen geschehen am raschesten und sichersten durch Postanweisung oder durch Anweisung auf deutsche Banken.—Ebenso liefert jede deutsche Buchhandlung und Zeitungsagentur im Auslande das Echo zu den landesüblichen Preisen. Probenummern sind durch die letzteren zu beziehen oder auch direkt von

J. H. Schorer,
Verlag des Echo, Berlin S. W.

Дозволено цензурою, Тифлисъ 9 Февраля 1890 г. Типографія Канцеляріи Главнонач. Гражд. час. на Кавк., Лорисъ-Меликовск. ул. д. каз.